

практичні вправи дозволяють у вихованців розвивати креативне мислення та основи ділового спілкування.

Отже, візитна картка – це невід’ємний атрибут сучасного ділового спілкування. Вона допустима і, навіть, обов’язкова частина “саморекламної” кампанії будь-якої ділової людини. Візитівка, що залишилася у співрозмовника, створює у нього асоціацію з її власником. Тому вона повинна бути зроблена так, щоб викликати позитивні емоції у того, хто на неї дивиться.

Як розуміється, вище викладений матеріал необхідний для майбутніх офіцерів, так як вони представляють ділову сферу.

УДК 378.14

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ОСВІТНІХ ТРАЄКТОРІЙ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

*Величко Я.І., асистент
Харківський національний автомобільно-дорожній університет*

Завданням формування і використання індивідуальних освітніх траєкторій є розвиток людей, які можуть обирати, в якому напрямку їм рухатися під час навчання. При цьому, слід максимально враховувати індивідуальні особливості кожного здобувача вищої освіти (ЗВО), тобто розуміти, що не можна однаково ставитися до людей з різними характерами, інтересами та психофізіологічними особливостями. У центрі уваги освітнього процесу має бути людина - індивідуальність ЗВО, індивідуальність викладача та партнерство між ними.

В умовах воєнного стану в Україні індивідуальна освітня траєкторія набула дещо нового значення. Це пов'язано з тим, що не всі студенти мали змогу брати участь у навчанні через воєнні дії, обмежений доступ до інтернет-ресурсів, віддаленість навчальних закладів, сімейні та особисті проблеми. У зв'язку з цим серед студентів зріс інтерес до індивідуалізації освітнього процесу. Індивідуалізація навчання орієнтована не на спробу підігнати кожного ЗВО під загальний шаблон, а на індивідуальний супровід кожного протягом усього періоду навчання [1]. Тому навчальні заклади, особливо на територіях, що постраждали від воєнних дій і звідки вимушено виїхала велика кількість ЗВО, все частіше використовують індивідуальні освітні траєкторії для організації навчання осіб, що тимчасово проживають в іншому регіоні (внутрішньо переміщені особи) або в іншій країні, де отримали тимчасовий захист, та осіб, які просто не можуть відвідувати заняття через обстріли або небезпечні умови в регіоні. Індивідуальні освітні траєкторії також використовуються для ЗВО з особливими освітніми потребами та для осіб, які навчаються за індивідуальною формою навчання.

Водночас стратегічно важливим є забезпечення доступу всіх ЗВО до освіти та налагодження якісного освітнього процесу. У цьому контексті особливого значення набувають індивідуальні освітні траєкторії, які були визначені як один із способів забезпечення рівного доступу до освіти. Це дозволяє вищим навчальним закладам забезпечити достатню гнучкість навчального процесу.

На думку Задорожної-Княгницької Л.В. індивідуальна освітня траєкторія являє собою «персональну програму формування здобувачем вищої освіти професійної компетентності, що відповідає його віку і здібностям, інтересам, мотивації, індивідуальним психодідактичним особливостям, яка спроектована на основі освітньої програми підготовки фахівця» [2, с. 126].

В основі побудови освітньої траєкторії особистості лежить система, що включає такі компоненти: 1) цінності як орієнтир для самореалізації, прояву та розвитку особистісних якостей і виконання особистого призначення; 2) мотиви, що визначають зацікавленість студентів вищих навчальних закладів у результатах навчання та їхню задоволеність ними, зацікавленість викладача в розвитку студентів і задоволення від спілкування з ними; 3) норми, що лежать в основі розуміння відповідальності студентів закладів вищої освіти за своє навчання та формування їхнього належного статусу як суб'єктів освітньої діяльності та як майбутніх професіоналів; 4) усвідомлення викладачами права студентів закладів вищої освіти на особисті освітні цілі, цілі, зорієнтовані на оволодіння засадами загальнолюдської та професійної культури й основними компетенціями; 5) позиція учасників освітнього процесу (викладачі створюють умови для самостійного навчання та взаємного співробітництва викладачів і студентів); 6) форма і метод як демократична і динамічна форма організації навчального процесу з відповідним поєднанням акцентів на самостійну діяльність студентів; 7) засоби (традиційні підручники, доповнені інформаційно-комунікаційними системами та ресурсами засобів масової інформації); 8) управління та оцінювання, що передбачає перенесення акценту на самоврядування та самооцінювання студентів [3]. Усі складові розглянутої системи базуються на стандартах вищої освіти за спеціальністю 073 «Менеджмент» і реалізуються в межах окремого навчального плану, складеного на основі відповідних ОПП. Зміст ОПП щорічно оновлюється з урахуванням пропозицій і побажань зацікавлених сторін (студентів, роботодавців, викладачів тощо). Зміст ОПП дає можливість ЗВО моделювати власну освітню траєкторію під керівництвом викладача-куратора.

Процес формування індивідуальної освітньої траєкторії являє собою досить складну процедуру, що включає аналіз навчального плану

спеціальності, ознайомлення з анотаціями до кожної з дисциплін, які входять до цього плану, та аналіз компетентностей, що формуються в процесі вивчення кожної дисципліни [4].

Розробка освітньої траєкторії особистості передбачає послідовне виконання трьох наступних етапів. Перший етап - психолого-педагогічне дослідження особистісних особливостей ЗВО, їхніх потреб, інтересів і бажань. Отримані результати аналізуються з метою виявлення ЗВО, які мають проблеми в навчанні або обдарованих у спеціалізованих галузях, і діагностики їхніх можливостей для роботи за індивідуальними програмами. На другому етапі розробляється зміст самої програми за конкретною спеціальністю, відбувається знайомство ЗВО із навчальним закладом та обговорення режимів навчання. Третій етап - контроль і модифікація індивідуальних освітніх траєкторій [5].

Індивідуальні освітні траєкторії ЗВО можна сформувати завдяки: введення різних рівнів складності практичних (лабораторних або семінарських) занять та індивідуальних навчальних і науково-дослідних завдань; введення обов'язкових та елективних курсів з безперервної виробничої практики; участі студентів ВНЗ у дискусіях на науково-методичних семінарах; представлення та збагачення власного досвіду через взаємодію зі стейкхолдерами та партнерами за освітніх програм.

Концептуальні засади освітньої програми полягають у такому:

- реалізація індивідуальних навчальних планів з обраною тривалістю та глибиною освоєння окремих компонентів ОПП, зокрема, дисциплін, що формують універсальні компетенції (soft skills);

- набуття фахових компетентностей на відповідному рівні професійної освіти, включно з цифровою грамотністю, або за розширеною групою дисциплін чи напрямів підготовки;

- отримання знань з додаткових програм освіти для розвитку базових професійних навичок, а також компетенцій, необхідних роботодавцям,

включно з soft і hard skills, та активне включення в освітні програми майбутніх навичок, актуальних для їхньої професійної діяльності;

- вільний вибір факультативів, які щорічно оновлюються відповідно до інтересів абітурієнтів та потреб роботодавців, що розширює кругозір та професійну ерудицію.

Таким чином, наявність індивідуальних освітніх траєкторій у закладах освіти є показником якості освітнього процесу. Заклади освіти створюють усі необхідні умови для реалізації індивідуальних освітніх траєкторій здобувачів.

Перспективи подальших досліджень полягають у розгляді організаційно-методичних умов розробки та реалізації індивідуальних освітніх траєкторій ЗВО.

Література:

1. Коростіянець Т.П. До постановки проблеми індивідуальних освітніх траєкторій. *Інноваційна педагогіка*: зб. наукових праць Причорноморського науково-дослідного інституту економіки та інновацій. Одеса, 2019. Вип. 19. С. 9-13.

2. Задорожна-Княгницька Л.В. Формування індивідуальної освітньої траєкторії магістрів – майбутніх менеджерів освіти у процесі професійної підготовки. *Інноваційна педагогіка*. 2020. № 20. Т.1. С. 125-129.

3. Годаванюк Т. Індивідуальне навчання у вищій школі : монографія. К.іїв : НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2010. 160 с.

4. Дубас Ю., Кунанець Н. Застосування методу багатовимірної середньої при формуванні індивідуальних траєкторій студентів ІТ-спеціальностей. *Information systems and networks*. 2020. № 7. С.70-77.

5. Нещерет О. Організація індивідуальних освітніх траєкторій навчання в університеті. *Фізико-математична освіта* : науковий журнал. 2017. Вип. 3 (13). С. 116–119.